

מהדורת קויפמאן

ספר

יסוד ושרש העבודה

של התפלה והתורה והמצוות

זה ספר תולדות אדם מעשים טובים, לפעולות אדם ברבר שפתו, ולבו לו נכון עמו לטובה, שיום בכוונות פשטיות נח לכל כטל ורכיבים, וכל איש מאנשי קדש ישראל לה' בכוונותיהם חביבים. והוא חבור לחימו' לב האדם מלהבים. בכל התפלות של כל השנה כוונות ישרות מבוארים ונקובים, הן בתפלות של חול ושבת קדש ואלה מועדי ה' מועדי טובים, והן של ימים נראים כוונות חשובים, ועודל מעלת הלמוד עם כל פרטיה וכוונותיה וסדר הלמוד בתורה ובנביאים וכתובים ושם יש סדר למשנה וגמרא ומדרשים וספרי קבלה וספרי יראים לחברים המקשיבים. וגם אלה המצוות אשר יעשה אדם האדם בכל השנה, הן הדיורים או תהוונים בזמן מאמנם הקצובים, בכולם כוונת ישרות על הלב מתישבך. ולאחרונה ישאו לדגליתם תקוני הסעות שנפלו בפרש"י של נביאים וכתובים, וביאור גבול יהושע וגבול העתיד וביאור בנן שלמה ובנן העתיד, שאנו עם קדש מצפים ותאבים.

את כל אלה ידי עשתה בעזר שוכן כרוכים, בכדי לזכות את הרבים

אני הצעיר באלפי יהודים הנמאבים, אסקופה הנדרסת

לפני מצדיקי הרבים ככוכבים

אלכסנדר זיסקינד במ' משה זצ"ל

מק"ק הוראדני הגדול במדינת ליטא

נוסח שער דפ"ר

ותעה יוצא לאור

עם ביאור ותרגום הזוהר סמוך ונראה לרבינו המאירים, במהדורה חדשה ומפוארת, מאירת עתים, מתורגמת בהגה מדויקת ומתוקנת, נוספו אלפי מראי מקומות וצינונים, נפתחו ראשי תיבות וקיצורים, הקטעים חלקו לפסקאות קצרות, הספר כולו נערך בניקוד מלא ונוספו סימני פיסוק וניקוד, ובתוספת מודרנית משנה

ותעה

יוצא לאור בס"ד בהוצאה חדשה ומפוארת

ע"י ממלכת התורה

'עוז והדר'

שנת תשפ"ה לפ"ק

בסיעתא דשמויא

©

כל הזכויות שמורות
לממלכת התורה
'עוז והדר'

Rabbi Y. Leifer
8 Truman Ave
New Square,
N. Y. 10977

הואיל והושקעו במהדורה זו דתן רב
ויגיעה רבה, לכן ע"פ דין תורתנו,
ולחבריל עפ"י הזכויות בכל המדינות,
אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה,
ציילום והעתקה, כולל העתקה ודלקות,
וכן אין לעשות שימוש מסחרי בחומר
הנדפס בכל המדורים. ואין הספר
נמכר אלא על מנת שלא יעשה בו
שימוש שלא כדין, ושארית ישראל
לא יעשו עולה.

נדפס בארץ ישראל
על נייר חז"ל
שאין בו חשש חילול שבת
Printed in E. ISRAEL

עימוד ועיצוב: ש"ס

הפצה והזמנות: 'היכלי תורה'

באירופה:	בארה"ב:	בארץ ישראל:
44.191.430.0333	718.437.0054	02-9924603
פקס: 44.191.430.0555	פקס: 718.437.3514	פקס: 03-5435884

שְׁעַר הַגְּדוּלָּה

שְׁעַר הָרִאשׁוֹן שְׁעַר עֲבֹדַת הַלֵּב

פֶּרֶק רִאשׁוֹן

בו יתבאר עבודת האדם עבודה תמה בלב ומחשבה, ובו יתבאר רוממות אל יתברך ויתעלה, ועקר פונת בריאת האדם

יחוד היראה ואהבת העבודה הבאה ממנה, היא עקר פונת הבורא יתברך שמו ויתעלה בבריאת האדם, שיהא האדם עובד אותו יתברך ומעבודתו יגיע נחת רוח להבורא יתברך ויתעלה. דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשלש בכתובים. כתוב בתורה בתחלת בריאת האדם בפרשת בראשית (ב טו) 'וינחם בן עֶדֶן לְעֵבֶדָה וּלְשִׁמְרָה', ודרשו רבותינו ז"ל (זוהר בראשית כז.) 'לעבדה' זו מצות עשה 'ולשמרה' זו מצות לא תעשה. שנוי בנביאים, בישעיה (מג כא) 'עם זו יצרתי לי תהלתי יספרי'. ומשלש בכתובים, בקהלת (ג יד) 'כתוב ויהאליהם עשה שיראו מלפניו'. ופירש החסיד בעל חובת הלבבות, שתכלית עשיית הבריאה היתה בשביל היראה ומהיראה באה העבודה. פי ענין יראה נאמרה בעבד, כמו שכתוב (מלאכי א ו) 'אם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי'. ובחתימת ספר קהלת (יב יג) 'כתוב, סוף דבר הכל נשמע את אלהים ירא ואת מצותיו שמור פי זה כל האדם', ודרשו רבותינו ז"ל (ברכות ו:) פי לדבר זה נברא כל האדם. ועוד דרשו (שם) כל אדם לא נברא אלא לצות לזה. נמצא שתכלית כל הבריאה לא היתה אלא בשביל האדם אשר יעשה המצות. הרי זאת לפניך שתכלית בריאת האדם לא היתה כי אם לכוונה זאת. ומה רבו כמו רבו כמה פסוקים המורים מהם פיוצא בהם שתכלית בריאת האדם לכוונה זאת.

ובזהר חדש פרשת בראשית (יז:) וזה לשונו: 'ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם' (בראשית ב ח), רבי יוסי ורבי חייא אמרי תרויהו, פתיב (שיה"ש ו יא) 'אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל', ראה כמה יש לו לאדם להרהר ולדקדק בלבבו בכל יום ויום ולפשפש במעשיו ולדקדק בכל עניניו, ויהרהר בלבבו שלא בראו הקדוש ברוך הוא ונתן בו נשמה עליונה ומעלה על שאר בריותיו אלא להרהר בעבודתו ולהדבק בו, ולא ילך אחר ההבל כו'.

תכלית
בריות
האדם
לעבוד את
הש"ת
ולירא
ממנו

האדם
נברא
וניתנה בו
נשמה
עבודת
הש"ת

האדם
נברא כדי
להשיג את
השׂוֹיֵת
ולזכות
לעולם
הבא

עוֹד שֵׁם זֶה לְשׁוֹנוֹ: אָמַר רַבִּי תַנְחוּם אָמַר רַבִּי חֲנִילָאִי, לֹא עָשָׂא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא לָאָדָם אֶלָּא לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכַבּוֹד קוֹנוֹ, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה מג ז) 'כָּל
הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וּלְכַבּוֹדִי בְּרֵאתִיו', מֵאִי 'לְכַבּוֹדִי', לְהַשְׁתַּדֵּל וּלְדַעַת אֶת פְּכוּדִי, וּלְחַשֵּׁב
מִמַּעֲשָׂיו שְׂיִנְתֵּן לוֹ חֵלֶק טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא. עַד כָּאן.

עבודת
ישראל את
השׂוֹיֵת
בבחינת
בנים
ובבחינת
עבדים

וּבְזִהְרָה פָּרִשְׁתָּ בְּהָר זֶה לְשׁוֹנוֹ בְּדָף קי"א (ע"ב)
בְּרַעֲיָא מְהִימְנָא: וְאִי פִי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
עֲבָדִים (ויקרא כה נה), פְּקוּדָא לַעֲבֹד בְּכָל מִינֵי
עֲבוּדָה בְּמִקְדָּשׁ, וּלְבַר מִמִּקְדָּשׁ בְּכָל אֲנוּן
פּוֹלְחָנִין דְּאֶקְרִי עֲבוּדָה, בְּצִלּוֹתָא, לְאַשְׁתַּדֵּל
בְּתַר פְּקוּדֵי אֲוִרִיתָא, דְּכֻלָּא אֶקְרִי עֲבוּדָה,
כַּעֲבָדָא דְאַשְׁתַּדֵּל בְּתַר מְאָרִיָּה בְּכָל מַה
דְּאַצְטְרֵךְ כּו'. בְּתַרִּין זִינִין אֶקְרוּן יִשְׂרָאֵל
לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶקְרוּן עֶבֶד, דְּכְּתִיב (שם)
עֲבָדִי הֵם, וְאֶקְרוּן בָּנִים, דְּכְּתִיב (דברים יד א)
בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. בְּזִמְנִין דִּידַע לִיָּה
בַּר נָשׁ לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְחַ כְּלָל, כְּדִין
אֶקְרִי עֶבֶד, דְּעֵבִיד פְּקוּדָא דְמְאָרִיָּה, וְלִית לִיָּה
רְשׁוֹ לְחַפְשָׁא בְּגִיזוֹ וּבְרִזִּין דְּבִיתִיָּה. בְּזִמְנָא
דִּידַע לִיָּה בַּר נָשׁ בְּאַרְחַ פְּרִט, כְּדִין אֶקְרִי בֶן,
רְחִימָא דִּילִיָּה, כִּבְּן דְּחִפִּישׁ בְּגִיזוֹ, בְּכָל רִזִּין
דְּבִיתִיָּה. וְאַף עַל גַּב דְּאֶקְרִי בֶן כּו' לֹא יִפּוֹק
גְּרָמִיָּה מִכְּלָלָא דְּעֶבֶד, לְמַפְּלַח לְאַבּוּי בְּכָל
פּוֹלְחָנִין דְּאֲנוּן יִקְרָא דְּאַבּוּי. וְהָכִי אֲצַטְרֵךְ לְכָל
בַּר נָשׁ לְמַהּוֹי לְגַבֵּי אַבּוּי בֶן, לְחַפְשָׁא בְּגִיזוֹ
וּלְמַנְדַּע רִזִּין דְּבִיתִיָּה וּלְאַשְׁתַּדֵּל אֲבַתְרִיָּהוּ,
וּלְמַחֲזִי לְגַבֵּיָּה אַבּוּי עֶבֶד כּו'. בְּפּוֹלְחָנָא דְּבַר
נָשׁ פִּלַּח לִיָּה לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵית פּוֹלְחָנָא
דְּאַצְטְרֵךְ בַּר נָשׁ לְאַתְכִּלְלָא בְּתַרְוִיָּהוּ לְמַהּוֹי
עֶבֶד וּבֶן, לְאַתְעֲטָרָא בֵּיהּ בְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
וְמָה אִיָּהוּ, דָּא פּוֹלְחָנָא דְּצִלּוֹתָא, דְּאַצְטְרֵךְ
לְמַהּוֹי בֵּיהּ עֶבֶד וּבֶן, לְאַתְכִּלְלָא בְּדַרְגִּין עֲלָאִין
אַלִּין. לְמַפְּלַח וּלְאַתְקֻנָּא צִלּוֹתָא בְּרָזָא דְּעֶבֶד,
לְמַפְּלַח פּוֹלְחָנָא דְּתַקּוּנָא דְּעֲלָמִין, וּלְאַתְדַּבְּקָא

[א] נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה 'פִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים',
פְּרוּשׁ, שְׂכַפִּי שֶׁהֶצְטִינוּ לַעֲבֹד אֶת ה' בְּכָל
מִינֵי הָעֲבוּדוֹת הַקְּטָנִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כֵּן
מְלַבֵּד עֲבוּדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, נִדְרָשׁ מִן הָאָדָם
לַעֲבֹדוֹ יְתִבְרֵךְ בְּכָל אוֹתָן עֲבוּדוֹת שֶׁנִּקְרְאוּת
עֲבוּדָה, כְּגוֹן בַּתְּפִלָּה, וְכֵן לְהַשְׁתַּדֵּל לְרַדֵּף אַחֵר
מִצְוֹת הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֶלוֹ נִקְרְאִים
עֲבוּדָה, וְזֶה תַּפְקִידוֹ שֶׁל הָאָדָם לִהְיוֹת כְּמוֹ
עֶבֶד הַמִּשְׁתַּדֵּל לְרִצּוֹת אֶת אֱדוֹנוֹ בְּכָל דְּבַר
שֶׁיִּבְקֹשׁ מִמּוֹ.

וּמִדָּה זֹאת אַחַת מִתּוֹךְ שְׁנֵי בַחֲיוֹנוֹת וְדִרְגוֹת
שֶׁבְּמַעֲלַת אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל הַעוֹבֵד אֶת ה', הָאֶחָד,
הַנִּקְרָאֵת 'עֶבֶד' כְּפִי הַפְּתוּב 'עֲבָדִי הֵם', וְהַשֵּׁנִי,
נִקְרָאֵת 'בֶּן' עַל פִּי הַפְּתוּב 'בָּנִים אַתֶּם לַה'
אֱלֹהֵיכֶם'. דְּהֵינּוּ שְׂאָדָם הַפּוֹעֵל בַּעֲבוּדַת ה' רַק
כְּפִי חַיִּיבוֹ גְּרִידָא, נִקְרָא עֶבֶד הַעוֹשֶׂה אֶת מִצְוֹת
אֱדוֹנוֹ, וְהָרִי הוּא נִחָשׁ כְּאֶלוֹ מִפְּרִי אֶת ה' בְּדִרְךְ
כְּלָל שֶׁהָרִי אֵינוֹ מַעֲמִיק בְּפִנְיִמִיּוֹת רִצּוֹן ה', וְהוּא
כְּעֶבֶד שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוֹת לְחַפֵּשׁ בְּגִיזוֹ וּבִסְדוֹת
בֵּיתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, אוֹלָם הָאָדָם הַמִּפְּרִי אֶת ה'
בְּדִרְךְ פְּרִט, וְעוֹבֵדוֹ מֵאַהֲבָה וּמִכּוֹן לְהוֹסִיף
וּלְהַרְבּוֹת נַחַת רוּחַ לְפָנָיו, אִזִּי הוּא נִקְרָא בֶן
אֱהוֹב לַה', וּמִשׁוּל לְבֹן הַמְּחַפֵּשׁ בְּגִיזוֹ וּבִסְדוֹת
בֵּיתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

בְּרֵם, אִף כְּשֶׁמִּגִּיעַ הָאָדָם לְמַעֲלָה זוֹ שֶׁנִּקְרָאֵת
בֶּן, עָלָיו לְהַזְהִיר לְכָל יוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכָּלָל
שֶׁל עֲבוּדַת הָעֶבֶד, דְּהֵינּוּ שִׁימּוּשִׁיף לַעֲבֹד אֶת
אֲבִיו שֶׁבְּשִׁמּוּם בְּפִשְׁטוֹת וּבְכָל הָעֲבוּדוֹת
שֶׁדוֹרֵשׁ ה' מִמּוֹ, שֶׁהֵן גּוֹרָמִים כְּבוֹד שְׁמִים.
נִמְצָא אֲפּוֹא, שֶׁצִּירִיף הָאָדָם לְכָלל בַּעֲבוּדָתוֹ אֶת
שְׁתֵּי מַעֲלוֹת אֵלוֹ וְלִהְיוֹת בְּשִׁתֵּי הַבַּחֲיוֹנוֹת, עֶבֶד
וּבֶן. וְעֲבוּדָה זֹאת מִתְבַּטָּאת כְּאֲמוּר, בַּעֲבוּדַת
הָאָדָם בַּתְּפִלָּה, שְׂאָף בֵּיהּ צִירִיף לְשׁוֹנוֹת אֶת
עַצְמוֹ כְּעֶבֶד וּכְבֶן, דְּהֵינּוּ הֵן לַעֲבֹד וְלַהֲתַקֵּין אֶת
תְּפִלָּתוֹ בְּפִשְׁטוֹת בְּצוּרָה שֶׁל עֶבֶד, וּבְכַף לִגְרֵם
אֶת תַּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהֵן לְהַדְבִּיק אֶת נַפְשׁוֹ
בְּסְדוֹת הַחֻמָּה וְלַהֲעֲמִיק מִחֻשְׁבָּתוֹ כְּבֶן,

רַעוּתִיָּה בְּרִזִּין דְּחֻמְתָּא, לְאַתְדַּבְקָא בְּמֵאֲרִיָּה
בְּגִיזִין עֲלָאִין כְּדָא חֲזִי.

בֶּן אֲתִדְבֵּק תְּדִיר בְּאֲבוּי בְּלֹא פְּרוּדָא כְּלָל,
לִית מֵאֵן דִּימְחִי בִידוּי. עֶבֶד עֲבִיד
פּוֹלְחָנָא דְּמֵאֲרִיָּה וְאַתְקִין תְּקוּנִי עֲלֵמָא. מֵאֵן
דְּהוּי תְּרוּיָהּ בְּכֻלָּא חַד, בְּחִבּוּרָא חֲדָא, דָּא
אִיהוּ בֵּר נָשׁ דְּאַתְקִין רְזָא דְכָל מְהִימְנוּתָא
בְּכֻלָּא חֲדָא, בְּלֹא פְּרוּדָא כְּלָל, וּמַחְבֵּר כְּלָא
כְּחֲדָא. דָּא אִיהוּ בֵּר נָשׁ דְּקִדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא
אַכְרִיז עֲלֵיהּ בְּכָל אֲלִין חִילִין וּמִשְׁרִין דְּכָל
עֲלָמִין וּבְכָל אֲנוּן רְקִיעִין, אֲזִדְּהֵרוּ בְּפֻלְגָּנִיא
מְהִימְנָא דְּבִי מִלְכָּא, דְּכָל גִּנְזֵי דְּמֵאֲרִיָּה
בִּידִיהּ. זַכָּאָה אִיהוּ בְּהֵאֵי עֲלֵמָא, וְזַכָּאָה אִיהוּ
בְּעֲלֵמָא דְּאַתִּי. מִהֵהוּא יוֹמָא וּלְהֵלָּאָה
אַשְׁתַּמּוּדַע בֵּר נָשׁ וְאַתְרָשִׁים בְּעֲלָמִין כְּלָהוּ.
בְּשַׁעְתָּא דְּאַצְטְרִיָּךְ, כָּל חִילִין וּמִשְׁרִין, כְּלָהוּ
אֲזִדְּהֵרֵן לְמַהוּי גִּבְיָהּ, וְקִדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא לֹא

וּבְדִרְךָ זֶה יוֹכֵל לְהִתְדַּבֵּק בַּה' בְּאוֹצְרוֹת הָעֲלִיּוֹנִים
כְּרָאוּי.
וּכְשֶׁעוֹבֵד אֶת ה' כִּי, זֹכֶה לְהִתְעַטֵּר בַּה' כְּמוֹ בֶּן
הַקִּשּׁוֹר תְּמִיד בְּאֲבוּי לֹא פְּרוּד מִמֶּנּוּ כְּלָל, שֶׁהָרִי
אֵין מִי שֶׁיְּכֻלֵּם לְמַחוּת בְּבֶן מוֹלֶהתְּקֵרֵב לְאֲבוּי, וְכֵן
זֹכֶה לְהִיּוֹת כְּעֶבֶד שֶׁפּוֹעֵל בְּאֲבָרָיו אֶת צוּרֵי רֶבֶוּ,
וּמִתְקֵן אֶת הָעֲנִינִים שֶׁחָפֵץ ה' שֶׁיִּתְקֵנוּ בְּעוֹלָם.
וְנִמְצָא שֶׁבִּפְעֻלּוֹת אֵלֹהִי, מִתְקֵן וּמַחְבֵּר יַחַד אֶת
כָּל רְצוֹנֵי שֶׁל הַבּוֹרָא מֵאַתּוֹ.
וְעַל אָדָם זֶה, מְכַרִּז ה' בְּכָל אוֹתָם צִבְאוֹת
וּמַחְנוֹת שֶׁל מַעֲלָה וּבְכָל הַרְקִיעִים: הַזֵּהָרוּ
בְּפִלּוּנֵי נֶאֱמָן בֵּית הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל גִּנְזֵי אֲדוֹנֵי בְּיָדוֹ,
אֲשָׁרָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֲשָׁרָיו בְּעוֹלָם הַבָּא. וּמֵאַתּוֹ
הַיּוֹם וְהַלָּאָה מִתְפָּרֵס הָאָדָם וְנִרְשָׁם בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת, כִּי שֶׁבַעַת שְׁנִצְרָךְ לַעֲזָרָה, מְצוּיִם כָּל
הַצִּבְאוֹת וְהַמַּחְנוֹת, לְהִיּוֹת לְצִדּוֹ, וְה' חָפֵץ אֶף
וְרַק בּוֹ לְבִדּוֹ, וְקוֹל מִתְעוֹרֵר בְּשָׁמַיִם הַמְכַרִּז עַל
הָאָדָם הַזֶּה, רָאוּי לְעוֹבֵד ה' זֶה הַקְּרוֹי יַחֲדִיד [עַל
שֵׁם שֶׁמֵּאֲחַד דְּרָכָיו לְמַעַן שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ], לְהִיּוֹת
אַצֵּל הַיַּחֲדִיד - ה', וְכֵן רָאוּי לַה' הַנִּקְרָא יַחֲדִיד,
לְהִתְעַסֵּק בְּאָדָם זֶה הַקְּרוֹי יַחֲדִיד.

בְּעֵי אֵלָא אִיהוּ בְּלַחֲדוּדִי. וְקָלָא אַתְעָרִי, יָאוּת הוּא לְיַחֲדִיד לְמַהוּי גִּבְיָי דְּיַחֲדִיד
וּלְאַתְעַסְקָא יַחֲדִיד בְּיַחֲדִיד. וְרִזָּא דְתִרִּין כּו'. עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

וְכִּי יַעֲלֶה עַל לֵב הָאָדָם שֶׁהִשָּׁם: תִּתְבָּרַךְ צְרִיָּךְ חֵס וְשְׁלוֹם לְעֲבוּדָתְנוּ כְּאֲדוֹן הַצְּרִיָּךְ
לְעֶבֶד שֶׁיִּשְׁמָשׁוּ וְהוּא נִצְרָךְ לְשִׁמּוּשׁ הַחֹוּא, עַל כֵּן גִּלָּה לָנוּ בְּתוֹרָתְנוּ הַקְּדוּשָׁה
אַצֵּל קְרִבְנוֹת (וּיְקָרָא א ט) 'אַשֶׁה רֵיחַ נִיחּוּחַ לַה'', וְדִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (ספרי שם) נִחַת
רוּחַ לְפָנֵי שְׂאֲמֵרְתִּי וְנַעֲשֶׂה רְצוֹנִי. נִמְצָא מִפְּרָשׁ בְּשׁוּם שֶׁכָּל וְהִבֵּן, שֶׁמִּהֲעֲבוּדָה אֵין
לְהִשָּׁם יִתְעַלֶּה כִּי אִם הַנִּחַת רוּחַ. וְכִיּוֹן שֶׁכֵּן הוּא, שֶׁכָּל עֶקֶר בְּרִיאַת הָאָדָם הוּא
לְעִשׂוֹת נִחַת רוּחַ לִיּוֹצְרוֹ: תִּתְבָּרַךְ, הַשֶּׁכֶּל מַחֲיִב שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּו לְהַרְבּוֹת
נִחַת רוּחַ לְהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע.

אַף מֵהוּת הַנִּחַת עַל דְּרָךְ כְּלָל הוּא הִירָאָה וְהֵאֱהָבָה, כְּמֵאֲמַר הַפְּתוּב (דְּבָרִים י ב)
'וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל מֶה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֹךְ כִּי אִם לִירָאָה וְגו' וּלְאַהֲבָה' וְגו'.
וּפְרָטִי הִירָאָה הֵם מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה וּפְרָטִי הֵאֱהָבָה הֵם מִצּוֹת עֲשֶׂה. וּבִיחּוּד מַעֲסָק
תּוֹרָתְנוּ הַקְּדוּשָׁה יֵשׁ לְהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ נִחַת גְּדוֹל, וְגַם מֶה שֶׁמְהַלְלִים וּמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ
וּמְסַפְּרִים תְּהִלּוֹתָיו מֵאִיעַ לוֹ יִתְבָּרַךְ נִחַת גְּדוֹל, כְּמֵאֲמַר הַפְּתוּב (יִשְׁעִיָּה מֵג כֹּא) 'עַם
זֶה יִצְרָתִי לִי תְּהִלָּתִי יִסְפְּרוּ'.

הַשִּׁירָת
אֵינוֹ זְקוּק
לְעֲבוּדָתָם
שֶׁל יִשְׂרָאֵל
אַלֵּא רַק
כְּדֵי שִׁיְהִיָּה
לוֹ נִחַת רוּחַ

נִחַת רוּחַ
לְהַשִּׁירָת
מִכָּל פֶּרֶט
עֲבוּדָתָם
שֶׁל יִשְׂרָאֵל

שבת
השניית
האדם
שיש לו
גוף גשמי

וְאֵף שֶׁבְּרֵא הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ עוֹלָמוֹת עֲלִיּוֹנִים וְשִׁרְפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפְנִים עַד אֵין קֵץ וְתַכְלִית, וְכֻלָּם מְשַׁבְּחִים וּמַפְאָרִים וּמְהַלְלִים אֶת שֵׁם יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ כַּמְבָּאָר בְּמִזְמוֹר 'הִלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם' (תהלים קמח), עִם כָּל זֶה בְּרָא גַם כֵּן אֶת הָאָדָם הַתַּחְתּוֹן בְּגוֹף הַגָּשְׁמִי לְהִלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ גַם כֵּן לַהֲשִׁים יִתְבָּרַךְ וַיִּתְעַלֶּה.

נחת רוח
להש"ת
משבח
של האדם
יותר מכל
המלאכים

וְעַקֵּר זֹאת תּוֹרַת הָאָדָם הוּא אֲנַחְנוּ עִם קְדוּשָׁה, כַּמְאָמַר הַפְּתוּב (יחזקאל לד לא) 'אָדָם אִתָּם, וְדִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל' (יבמות סא.) אִתָּם קְרוֹיִים אָדָם כו'. וְזֶה מְבָאָר בַּפֶּסוּק (דברים י יד) 'הֵן לַה' אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם וְגו' רַק בְּאַבְתִּיךָ חֶשֶׁק' וְגו'. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שִׁישׁ לַהֲבוֹרָא יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר שֶׁשְּׁשׁוּעַ וְתַעֲנוּג מְשַׁבְּחֵי שֶׁל אָדָם הַתַּחְתּוֹן יוֹתֵר מְשַׁבְּחִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם.

נחת רוח
להש"ת
מישראל
יותר מכל
צבאות
מעלה

זֶה לְשׁוֹן הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ פְּרִשְׁת אַחֲרֵי (סו.):
וּבַתְּאֵנָא, קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּמָּה רְתִיכִין כַּמָּה חִילִין אֵית לֵיה, כַּמָּה שׁוּלְטָנִין מְמַנֵּן מִשְׁתַּכְּחִין בְּפוֹלְחָנֵיה, כִּד זְמִין לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּהָאֵי עֲלֵמָא, אַכְתָּר לֹון בְּכַתְרִין קִדְּשִׁין כְּגוֹנָא דְלַעְלָא, אֲשֵׁרִי לֹון בְּאַרְעָא קִדְּשָׁא בְּגִין דִּישְׁתַּכְּחוֹן בְּפוֹלְחָנֵיה, קָשִׁיר לְכַלְהוּ עֲלָאֵי בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל. וְחִדּוֹן לֹא עָאֲלִין קִמְיָה, וּפּוֹלְחָנָא לֹא אַתְעֵבֵד קִמְיָה לַעְלָא, עַד דִּישְׂרָאֵל עֵבֵדִין לְתַתָּא. כָּל זְמָנָא דִּישְׂרָאֵל מִשְׁתַּכְּחִין בְּפוֹלְחָנֵיה דְּמֵאֲרִיהוֹן לְתַתָּא, הַכִּי נִמְי לַעְלָא. כַּבִּיכּוֹל בְּזְמָנָא דִּישְׂרָאֵל בְּטָלִי פּוֹלְחָנָא לְתַתָּא, בְּטָלִי לַעְלָא, וּפּוֹלְחָנָא לֹא אֲשַׁתְּכַח לֹא לַעְלָא וְלֹא לְתַתָּא. וְעַל דִּישְׂרָאֵל בְּטָלִי פּוֹלְחָנָא דְּקִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּד שְׂרָאן בְּאַרְעָא, הַכִּי נִמְי לַעְלָא, כָּל שְׁפֹן לְבַתֵּר. אִמֵּר קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִשְׂרָאֵל, אֵי אַתּוֹן יִדְעִין כַּמָּה אוֹכְלוּסִין כַּמָּה חִילִין מִתַּעֲכָבִין בְּגִינִיכּוֹ, תַּנְדְּעוֹן דְּלִית אַתּוֹן כְּדָאֵי לְמִיקָם בְּעֵלְמָא אֲפִלוּ שַׁעְתָּא חֲדָא. וְעִם כָּל דָּא כו'. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

[ב] לְמַדְנוּ, שִׁישׁ לַה' הִרְבָּה מִרְכָּבוֹת וְהִרְבָּה צְבָאוֹת וְכֵן הִרְבָּה שְׁלִיטִים מְמַנִּים הָעוֹסְקִים בְּעֲבוּדָתוֹ, וְכִשְׁזָמֵן אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה, הַכְּתִירִם בְּכַתְרִים קְדוּשִׁים כְּמוֹ שֶׁקִּיָּמִים לְמַעְלָה, וְהִשְׁרָה אוֹתָם בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה בְּכַדִּי שִׁיעֲסִקוּ בְּעֲבוּדָתוֹ, וְקָשֶׁר אֶת כָּל הָעֲלִיּוֹנִים שִׁיְהִיו תְּלוּיִים בְּעֲבוּדַת עִם יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן אֵין שְׂמִיחָה לִפְנֵי ה' מִעֲבוּדַת הָעֲלִיּוֹנִים, עַד שִׁישְׂרָאֵל יַעֲשֶׂה אֶת עֲבוּדָתָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְכֵן זְמַן שִׁישְׂרָאֵל פּוֹעֲלִים בְּעֲבוּדַת אֲדוֹנֵם בַּתַּחְתּוֹנִים, כִּי גַם לְמַעְלָה מוֹתְקִיָּמָה וּמוֹתְקִבֶּלֶת עֲבוּדָתָם שֶׁל הָעֲלִיּוֹנִים לִפְנֵי ה'. וְכֵן לְהַפֵּךְ בַּעַת שִׁישְׂרָאֵל מִבְּטָלִים אֶת עֲבוּדָתָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, גּוֹרְמִים שְׂמִתְבַּטָּלֶת גַּם הָעֲבוּדָה לְמַעְלָה, וּלְפִיכָף נִמְצָא, שֶׁכִּשְׁבָּטְלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת עֲבוּדָתָם בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת לִפְנֵי ה', בְּהִיוֹתָם שְׂרוּיִים בְּאַרְצָם וְכֵן שָׁפֹן לְאַחֵר מִכֵּן בַּעַת הַגְּלוּת, בְּטָלוּ גַם הַמְּלָאכִים שֶׁבְּעֲלִיּוֹנִים אֶת עֲבוּדָתָם, וְעַל כֵּן אָמַר ה' לְיִשְׂרָאֵל, אִם הֵייתֶם יוֹדְעִים כַּמָּה אֲכֻלוּסִים וְכַמָּה צְבָאוֹת מוֹתַעֲכָבִים מִן עֲבוּדָתָם בְּגִלְלָכֶם, הֵייתֶם מְבִינִים גְּדֹל חֶסְרוֹנְכֶם, עַד שֶׁאֵינְכֶם רְאוּיִים לְהַתְקִים בְּעוֹלָם אֲפִלוּ שַׁעָה אַחַת.

זֶה לְשׁוֹנוֹ פְּרִשְׁת בְּשַׁלַּח (מו.): ^[א]**וְשַׁבְּחָא דְסַלִּיק מֵהָאֵי עֲלֵמָא דְאִיהוּ רַחֲקִיק יִתִּיר, דָּא נִיחָא לְקִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִכָּלָא. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.**

[ג] הַשִּׁבְחָה הָעוֹלָה מִעֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא רַחוּק מִהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיוֹתֵר, זֶה עוֹשֶׂה לוֹ נַחַת רוּחַ יוֹתֵר מִן הַכָּל.

שבת
העוה"ז
גדול יותר
משום
שהוא
רחוק יותר

וְאַף גַּם זֹאת, שְׁכָל הַתְּקוּנִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּיִם בְּמֵאֶמֶר וּמַעֲשֵׂה הָאָדָם הַתַּחֲתוֹן, כִּי עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים וְהַפְּלוּתָיו הַהֶגְוִנִים, וְעַל יְדֵי לְמוֹד תּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וּשְׂאָרֵי דְבוּרִים הַנִּדְּבָרִים אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ בַּעֲבוֹדַת הַבוּרָא יִתְבָּרֵךְ, נִתְקַנִּים וּמִתְעַלִּים כָּל הָעוֹלָמוֹת. גַּם לְהַפִּךְ חֵס וְשְׁלוֹם עוֹשֶׂה פְּגָמִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

[ד] בֹּא וּרְאֵה, שֶׁבִּשְׂעָה שִׁישְׂרָאֵל צְדִיקִים, גּוֹרָמִים הֵם שֶׁפֶסֶא הַכְּבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה, עוֹלָה מַעְלָה מַעְלָה, בְּהִרְבֵּה שִׁמְחָה וְאַהֲבָה, וּמִתְחַבְּרִים כָּל הָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים בְּשִׁמְחָה, וּמְשֻׁקִּים מִן הַנֶּחֱל הָעֵמֶק, וּמִתְבָּרְכִים וּמִתְקַדְּשִׁים בְּהִרְבֵּה בְּרָכוֹת וְקְדוּשִׁים, וְה' שֶׁמֶח עִם יִשְׂרָאֵל בְּשִׁלְמוֹת. אֵף בִּשְׂעָה שְׂאֵין יִשְׂרָאֵל צְדִיקִים, נַעֲשֶׂה חֵס וְשְׁלוֹם הַכֹּל בְּהַפּוּךְ. אוּלַם עִם כָּל זֶה, אֶהְבֵּת ה' לְיִשְׂרָאֵל לֹא מִסְתַּלְּקֵת מֵהֶם, וְכִסְאוֹ יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ יוֹשֵׁב עֲלֵיהֶם כָּאֵם עַל הַבָּנִים, וְאֵין הַשְׂכִּינָה נִמְנַעַת מִלְבַּקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים.

הוּא לֹא אֶתְמַנֵּעַ מִנִּיהוּ, וְכוּרְסִיָּא דִּילִיָּה יִתְבָּא מִלְּמַתְבַּע עֲלֵיהוּ רַחֲמֵי כו'. עַד כָּאן.

[ה] אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הִרְשָׁעִים עוֹשִׂים בְּמַעֲשֵׂיהֶם פֶּגַם לְמַעְלָה. וְכִמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ, זֶהוּ פֶּגַם מְמֹשׁ.

וּבִפְרָשְׁתָּ הַקְּדוּשׁ פְּרָשְׁתָּ אַחֲרֵי (עט.) זֶה לְשׁוֹנוֹ: דְּאִוְקְמִינָן פְּגִימוֹתָא מְמֹשׁ. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וּבִפְרָשְׁתָּ הָאֲזִינוּ (רצו.) זֶה לְשׁוֹנוֹ: [א] אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל הָנִי תְּקוּנִין וְכָל הָנִי מְלִי לְמַחְצֵדָא חֲקֵלָא אֶתְמַסְרֵן. וְתַנִּינָן, חֲבִיבִין עֲבָדֵי פְּגִימוֹתָא כְּבִיכּוֹל לְעֵלָא כו', דְּכָל הָנִי תְּקוּנִין לֹא אֶשְׁתַּכְּחוּ כְּדָקָא יָאוֹת. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וּבִפְרָשְׁתָּ תְּרוּמָה (קנה.) זֶה לְשׁוֹנוֹ: [א] אָמַר דְּכוּרְסִיָּא קְדִישָׁא לֹא אֶתְקִין לְעֵלָא אֶלָּא מִגּוֹ תְּקוּנָא דְּבִנֵּי עֲלָמָא, כִּד אֲנוּן בְּנֵי נֶשָׂא זַכָּאִין וְחִסְדִּין וְיָדְעֵי לְתְּקוּנָא תְּקוּנִין כו'. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

תיקון כל
העולמות
תלוי
בעבודת
ישראל

כבוד
השי"ת
ותיקון
העולמות
תלוי
במעשי
ישראל

חטאי
ישראל
פוגמים
בעולמות
העליונים

מעשי
האדם
למטה
מעוררים
כיוצא בהם
למעלה

[ח] מי שמקדש את עצמו מלמטה [בעולם התחתון], משפיעים על נשמתו קדשה מלמעלה [בעולם העליון], על ידי שזוכה ששורה עליו קדשת הקדוש ברוך הוא. ומנגד האדם שמטמא את עצמו מלמטה בחטאים, גורם שמטמאים אותו אף מלמעלה. והנה כיצד יתכן שמטמאים את האדם ממרום, והרי אין בעליונים טמא כלל. אלא אמר רבי חייא, פנות הנאמר היא, שבכל מעשה שפועל האדם למטה, מעורר הוא פנגד כף מעשה עליון שישורה עליו מלמעלה.

ועל כן אם המעשה שנעשה למטה הוא בקדשה, אזי מתעוררת קדשה מלמעלה, ובאה ושורה עליו וכך מתקדש בה האדם. אף אם הוא נטמא למטה בפעולתו, מתעוררת מעצמה רוח טמאה למעלה, ובאה ושורה עליו ונטמא בה, ונמצא שכל הדבר תלוי רק כפי המעשה שנעשה בתחתונים. ועל אף שאין לך שום דבר טוב ורע, או קדשה וטמאה, שמגיע לעולם הזה בלא שנגזר כן בשרשו בשמים מלמעלה, אולם הגורם לכך הוא, מעשה שנעשה על ידי האדם בעולם התחתון, שמעורר במעשיו השפעה מלמעלה. וכן מה שתלוי בדבור וגזרת הקדוש ברוך הוא, נעשה על ידי דבור רע של האדם, שבדבורו, הוא מעורר ופועל שפך אף 'היה למעלה. שהרי כך כתוב 'ודבר דבר', היינו שבדבור של האדם בתחתונים מעורר דבור אחר למעלה שנקרא דבר. כמו שנאמר 'דבר ה' אשר היה, וכן 'ודבר ה' היה יקר', וכן 'בדבר ה' שמים נעשו'. שהרי שנינו, אותו הדבור עולה ובוקע רקיעים עד שעולה למקומו ומעורר את מה שמעורר, אם היה הוא דבור טוב אזי פועל על האדם דבור טוב, אף אם היה רע פועל באדם גזרה רעה, כמו שנאמר 'ונשמרת מפל דבר רע'.

ובפרשת צו (לא). זה לשונו: [ח] והתקדשתם והייתם קדשים' (ויקרא יא מד), מאן דמקדש גרמיה מלרע, מקדשין ליה מלעלא. מאן דמסאב גרמיה מלרע, מסאבין ליה מלעלא. מקדשין ליה מלעלא, יאות, דהא קדשא דמאריה שריא עליה, אבל מסאבין ליה מאן אתר, ואי תימא מלעלא, וכי מסאבותא שריא לעלא. אמר רבי חייא, הינו דתנינן, בעובדוי דלתתא אתער עובדא לעלא. אי עובדא דלתתא היא בקדשה, אתער קדשא לעלא, ואתי ושריא עליה ואתקדש ביה. ואי איהו אסתאב לתתא, אתער רוח מסאבותא לעלא, ואתי ושריא עליה ואסתאב ביה, דהא בעובדא תליא מלתא. דהא לית טב וביש, קדשא ומסאבותא, דלית ליה עקרא ושרשא לעלא. ובעובדא דלתתא אתער עובדא דלעלא. מאי דתלי בעובדא, בעובדא אתער לעלא אתעביד עובדא. ומה דתלי במלין, במלין. כד אתגזר במלה, אתער הכי לעלא. ואי תימא, מלה מאי אתער. אלא הכי כתיב (ישעיה נח יג) 'ודבר דבר', ההוא דבר אתער מלה אחרא לעלא דאקרי דבר. 'דבר ה' אשר היה' (הושע א א), 'ודבר ה' היה יקר' (שמואל א ג א), 'בדבר ה' שמים נעשו' (תהלים לג ו). דהא תנינן, ההוא מלה סלקא ובקע רקיעין עד דסלקא בדוכתיה ואתער מה דאתער, אי טב טב, אי ביש ביש, כמה דכתיב (דברים כג ו) 'ונשמרת מפל דבר רע'. עד כאן לשונו.

הנה ענין תחזינה מישרים פי עקר פנות הבורא יתברך ותכלית הבריאה הוא בעבור האדם, לתת נחת רוח בעבודתו ליתברך שמו ויתעלה, ואשרי האיש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד גבור בארץ יהיה, לתקן תקונא דלעלא במעשה ובמחשבה ובדבור פיו כל צבאו וימיו בעולם הזה. ודי בהערה זו למשכיל.

תכלית
הבריאה
עבור
האדם
ועבודתו